

MUŽ

PŘI
KORMIDLE

ALEBO KEŽ NÁM VLASTNÉ DETI
HĹADAJŮ NOVĚHO MANŹELA

NINA STIBBEOVÁ

Muž pri kormidle

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.xyz.sk
www.albatrosmedia.sk

Nina Stibbeová
Muž pri kormidle – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

MUŽ
PŘI
KORMIDLE

ALEBO KEŽ NÁM VLASTNÉ DETI
HĹADAJÍ NOVĚHO MANŽELA

NINA STIBBEOVÁ

Venujem A. J. Allisonovej

PRVÁ ČASŤ

Strelená a opitá

1

Moja sestra, ja a náš malý brat sme sa narodili (presne v tomto poradí) do dobre situovanej rodiny a náš život bol až na zopár zriedkavých novinek nudný a pohodlný, kým si v jeden večer roku 1970 naša mama tajne nevypočula otcov telefonát, po ktorom dlho smrkala do kuchynskej utierky – k čomu sa uchyľovala iba v najvypätejších situáciách. Nasledujúce ráno vzala zo sporáka panvicu s praženicou a šmarila ju do otca, ktorý sedel pri stole schovaný za svojimi novinami. Zvrieskol ako dievča – asi predpokladal, že panvica je rozpálená – a spadol zo stoličky. Panvica horúca nebola (mama nie je blázon). Otec zostal chvíľu na dlážke, kým sme všetci neodvrátili pohľad, čo sme urobili iba zo slušnosti. Potom si šiel naliať kávu, no než stačil vziať kanvicu do ruky, mama sa naňho vrhla, pošmykla sa na mokrých novinách a obaja skončili na zemi. Spočiatku to vyzeralo dosť neškodne, skoro ako na ihrisku, no keď ju otec veľkými bielymi rukami chytil pod krk a mame odletela topánka, potom

to už vyzeralo ako vraždenie alebo hororová rozprávka. Palce som držala mame, veľmi som chcela, aby otca nejakým džudistickým chmatom odhodila a prišliapla mu krk tou druhou topánkou, no na pomoc jej musela dobehnúť pani Luntová, až ona otca odtrhla. A potom bolo pol deviatej, pred domom zastal otcov daimler so šoférom Bernardom, ktorý býval v domčeku na našom pozemku. Bernard zatrúbil a odviezol nášho rozzúreného strapatého otca v poliatej košeli do práce. Mama si uhladila šaty a črpla si za plný pohár škótskej so zázvorovým tonikom. K stolu neprišla, neusmiala sa, no ani neplakala. Ani na nás nepozrela, stála v tej jednej topánke pri príborníku a vyzerala zamyslená, akoby bola vo svojom vlastnom svete.

Na raňajky sme dostali iba sušienky, pri tom cirkuse (to sú slová pani Luntovej) vzalo všetko ostatné skazu. Viete, v tých časoch ľudia nemávali v špajze nekonečné zásoby, nakupovať sa chodilo denne. Lepšie povedané, pani Luntová chodila.

Ako vravím, mama stála pri príborníku, premýšľala, a než dopila, musela dostať nápad, lebo sa rozbehla do haly. Počuli sme, že vytáča nejaké číslo, a keďže sa pred chvíľou odohralo, čo sa odohralo, všetci sme natiahli uši, zvedaví, s kým mama zatúžila hovoriť. Pani Luntová sa ani nepokúsila odvieť našu pozornosť rečičkami, aby nás ušetrila a ochránila mamino súkromie: stuhla a priložila ucho k dverám. Dokonca si položila prst na ústa.

Myslela som, že mama volá na políciu alebo tomu mužovi, čo sa volal Phil, ale nie. Iba zrušila objednané uhlie, ktoré nám mali doviesť v ten deň.

„Tak to by bolo všetko,“ povedala statočným, no zlomeným hlasom. „Do konca týždňa to spresním.“

Bola som sklamaná. Myslím, že to bolo sklamanie pre nás všetkých.

Po večeroch naši sedávali pri rozkúrenom kozube, oheň u nás nehorel iba za najväčších horúčav. Otec dával prednosť uhliu, uprene civel do jeho pokojnej oranžovej žiary, ani ne-žmurkol, kým mu nesčerveneli líca. Mama mala radšej drevo – poskakujúce plamienky na dlhých polenách, praskanie dreva, keď polená postupne prehárali. Uhlie, čo sa v uhliaku vlhko lesklo, neznášala. A ešte väčšmi neznášala uhoľný popol, lebo dlho zostával vo vzduchu, keď pani Luntová povymetala kozub. Drevený popol bol poslušnejší. Vedeli sme to, lebo mama o ňom (o popole) napísala báseň, tam boli všetky tie obrazy. Navyše neznášala uhliara, lebo raz ho videla, ako močí na jej kvetinový záhon. Asi by jej to neprekážalo, no uhliar svoj silný prúd namieril na trs nechtíkov a normálne ich priklincoval k zemi. Toto mama do básne nedala, ale posťažovala sa otcovi, ktorý nad tým mávol rukou: „No bóže! Chlapík si skrátka potreboval uľaviť, čo je na tom?“ A potom, asi chcel byť vtipný, do debaty zatiahol aj pani Luntová. „Vidieť uhliara, ako si uľavuje, nosí šťastie, to ste nevedeli, pani L.“ Načo pani Luntová zhíkla, zalapala po dychu ako matróna v sitkome a so šomraním ušla.

A bolo. Uhliar viac neprišiel, kúrilo sa drevom, ktoré nám vozil mliekar. Ten s tou svojou rozvrzganou rachotinou krúžil po príjazdovej ceste ako cirkusant v aréne a čo bolo ešte lepšie, vedel nádherne písať a vždy sa chvíľu jašil s našou labradorkou Debbie.

Pani Luntová vyhlásila, že drevo je síce fajn, ale treba ho vedieť uskladniť a udržať v suchu (ale priveľmi ho nepresušiť) a že medzi brvnami sa môže usadiť kadejaká strašná

háved', zatiaľ čo uhlie je nezákerné a pre živého tvora neobývateľné. Pri uhli presne viete, na čom ste. No mama sa nedala presvedčiť, okamžite pani Luntovej pripomenula toho nechutného čurajúceho uhliara.

Nazdávala som sa, že sme prosto prešli na drevo, nič viac som za tým nevidela, no moja sestra z toho vyvodila niečo iné. Vrtalo jej v hlave, kam sa otec podel, keď ho tak dlho niet, a podchvíľou do mňa dobiedzala, aby videla, či sa už začínam báť aj ja. Akoby jej bolo jasné, že skôr či neskôr k tomu dôjde, a chcela, aby to bolo čím skôr.

„Mame na sto percent preskočí, ak zostane sama,“ vyhlásila moja sestra. „Modlime sa, aby sa čo najskôr vrátil domov. Len aby sa nerozvedli!“

„Nerozvedú sa,“ uistila som ju.

„Rozvedú, stav sa! Tí dvaja sú ako pes a mačka, nič ich nespája,“ vyhlásila sestra. Nesúhlasila som. Podľa mňa boli naši ako dve rozličné rasy psov (alebo dva druhy mačiek).

Mne sa videlo, že spoločného majú veľa. Podobali sa, obaja milovali hrianky, dokonca rovnako chodili (dupali na päty), obaja veľa čítali a mali radi Iris Murdochovú, ešte aj odrhali rovnakým spôsobom, *kch-kch*. Zoznam ďalších podobností by bol veľmi dlhý, ale nevymenujem ich všetky, pretože to nie je podstatné.

„Obaja radi sedávajú pri ohni,“ povedala som, čím sme sa opäť dostali k uhliarovi.

Správu o rozchode s otcom sa nám mama snažila podať čo najbezbolestnejšie.

„Nechcem z toho robiť problém,“ začala čičíkavo. „S vaším otcom sme sa už dohodli. Rozvedieme sa. Otec odišiel, bývať bude v byte.“

Moja sestra vyhrkla: „Och, chudáčik ocko!“ a atmosféra sa okamžite zmenila.

Na čo mama vybuchla: „Chudáčik ocko? Váš otec je v siedmom nebi!“ A začala vydávať hlasné, komické vzlyky – neodvážila som sa pozrieť na sestru zo strachu, že sa rozchi-
chocem. Poznáte to, aké to je, keď je vám do smiechu v tú najnevhodnejšiu chvíľu.

Nechápala som, ako mohla sestra, ktorá si o mamu zjavne robila starosti, povedať „chudáčik ocko“. Fakt nie.

A potom otcovi napísala list – použila naň svoj špeciálny listový papier pastelovej farby s obálkami rovnakého od-
tieňa – a prosila ho, aby si to s rozvodom rozmyslel. Bol to krátky list a bola v ňom aj veta: *My s Lizzie sa začíname báť, čo s nami bude.* Otec neodpísal, rovno jej zatelefonoval. Ob-
jasnil, ako tú situáciu vidí on, a ešte sestru upozornil, že po veci mu príde šofér Bernard. Keď sa to dopočula mama, ká-
zala nám strážiť Debbie – pre prípad, že by ju chcel Bernard ukradnúť.

Bernard prišiel a vzal nejaké veci, medzi iným aj olejo-
malbu poľovníckeho psa s mŕtvym vtákom v papuli, pánsky necesér so značkovými kefami na vlasy a hriankovač. Sestra pripravila na kôpku aj ďalšie veci – vrátane otcovho obľúbe-
ného vankúša – no Bernard sa prísne držal zoznamu, navyše vzal iba deku, v ktorej to všetko odniesol.

Debbie som celý čas držala na vôdzke a veľmi mi odľahlo, keď otcov daimler odfrčal bez nej.

Mama sa konečne zbavila otca aj jeho otrasných kief. Na-
zdali by ste sa, že bude rada, a nielen preto, lebo bol zaľú-
bený do Phila z továrne a doma vychádzal zo svojej pracovne
iba na večeru (na olovrant či obed ani raz). A keď sa stadiaľ

konečne vynoril, zakaždým bol nervózny ako čert. Napríklad: boli sme v polovici večere a v polovici debaty, čo si myslíme o najnovšej móde, podľa ktorej môže byť stôl samá omrvinka, keď otec vyliezol z pracovne s hlavou ulízanou do posledného vláska a vyštekol na mamu, aby okamžite zadusila cigaretu. A hneď za tým sa obul do nás, vraj nedržíme správne príbor. Mama síce strúhala posmešné grimasy, no ja som sa neodvážila neposlúchnuť. Usilovala som sa jesť s vidličkou v ľavej ruke, hoci škandinávsky spôsob naberať jedlo vidličkou v pravej ruke sa mi zdal rozhodne lepší. A len čo otec dojedol, zakaždým vyhlásil, že má ešte prácu, a znova nás nechal samých. A my sme okamžite preložili vidličky do pravej ruky a pokračovali v diskusii o omrvinkách.

Mama popod nos zašomrala „idiot“ alebo niečo v tom duchu, na čo Jackino, náš malý brat, začal otca brániť a rozbehol sa za ním do pracovne. No keď sa vrátil, bol smutný a nebola s ním reč.

Hneď po ich rozchode som si myslela, že som vlastne rada, že sme sa otca zbavili. No v skutočnosti mi chýbal – ukázal sa síce len pri večeri, ale aj to bolo viac než nič, a jeho výčitky sa mi zrazu zdali dôležité. A keď som sa dopočula o jeho tajnom romániku – z jednoaktovky, v ktorej naša mama opísala, ako sa dozvedela o otcovej nevere –, zmenila som naňho názor, pretože to bolo vzrušujúce a nečakané. Náš otec je človek z mäsa a kostí, len si to predstavte! Dovtedy mi pripadal skôr ako zaprášená stará busta, okolo ktorej treba chodiť po špičkách.

Ešte aj moja sestra – ktorá pre ten rozchod zúrila a veľmi sa obávala budúcnosti – bola otcovým ľubostným pomerom nadšená. „Vôbec si neviem predstaviť, ako sa s niekým

bozkáva – a ešte k tomu s chlapom,“ povedala. „Neuveriteľné!“ V tomto sme sa zhodli. Bolo to na neverenie.

Možno preto bola naša mama taká rozhodená. Možno aj ona zrazu uvidela otca v romantickjšom svetle, keď si tajne vy počula, ako si s tým druhým šepká do telefónu. A teraz bol preč.

(Adele má slúchadlo pri uchu, mikrofón zakrýva dlaňou.)

RODERICK: *(potichu) Chcem ťa.*

MUŽSKÝ HLAS: *Kedy?*

RODERICK: *O pol hodiny v byte.*

MUŽSKÝ HLAS: *Dones hriankovač.*

„Nezostaneš sama, mami,“ utešovala som ju. „Máš pani Luntovú.“

„Pani Luntová mi môže byť ukradnutá,“ odsekla. „Je to krava.“

„Máš nás troch,“ zaštebotala som, načo mama zacitovala verš z básne *Osamelý v dave*, kde sa píše o plastovom petržlene na tanieri hladného človeka.

Mojej sestre sa napokon podarilo nainfikovať ma strachom z maminej osamelosti – ako to už veľké sestry robievajú – a dookola vyratúvala možné následky. Sestra mala jedenásť, ja deväť, o živote vedela viac než ja. A tak som jej napokon dala za pravdu a uznala, že osamelosť patrí k tým najhorším možným veciam na svete a špeciálne u našej mamy by sa mohla zvrhnúť na zúfalstvo a na písanie hier, čomu sa bolo treba za každú cenu vyhnúť. No stále som z toho nebola taká utrápená ako sestra, ani sa mi tým nechcelo príliš zaoberať – načo ma moja sestra obvinila z krutosti.

Na svoju obranu som vymenovala celý rad ľudí, ktorí našej mame pomôžu, aby sa necítala sama. A bol to dlhý zoznam. Tak po prvé, mamina rodina – mama mala starších bratov (sestry, žiaľbohu, nie). Jej matku som nerátala, bola to bezcitná osoba s čudnou záľubou sypať soľ do rán. Zato sme mali niekoľko celkom milých tiet a zopár rozmazaných sesterníc a bratancov.

Mama nemala najlepšiu kamarátku (vlastne vôbec žiadnu kamarátku) a to, musela som uznať, bola značná nevýhoda. Nedostatok kamarátok spôsobila internátna škola kdesi na opačnom konci krajiny, do ktorej mamu poslali, a fakt, že sa vydávala už ako devätnásťročná, hneď ako dosiahla plnoletosť.

Takže kamarátky žiadne, no jedno plus sa predsa len našlo – existovala celá kopa rodinných známych, s ktorými sa mama poznala odjakživa – všetko uhladení, nóbl ľudia, čo doma organizovali koktailové večierky. Tí by mohli zahnať každý náznak osamelosti, nie?

A ešte tu boli naši susedia. Napríklad pani Vanderbusová, milovníčka kadejakých širokánских halien, a jej šofér pán Mason.

Veľký starý dom pani Vanderbusovej stál na tej istej príjazdovej ceste v tvare D ako náš. Pani Vanderbusová si popoludní rada zdriemla a z okna na poschodí na nás zvykla vykrikovať („S pánom Masonom máme siestu, tak tam dolu držte klapačky!“) a my sme dramaticky chodili po prstoch a usilovali sa byť čo najtichšie, kým sa naša suseda znova nezjavila v okne s výkrikom „Budíček! Budíček!“ čo znamenalo, že už vstali.

Pani Vanderbusovú sme milovali – len preto o nej píšem tak obširne. Nosila nám dánske koláče v plechoviciach s chutnučkými obrázkami, ktoré sme jej potom museli vrátiť (tie plechovice, nie koláče). Raz v záhone s ozdobnou trávou objavila užovku a zavolala nás, aby sme sa na ňu prišli pozrieť. Chytila ju do ruky ako nejaký expert a zdvihla ju, hoci dovtedy videla hada iba v telke, no o týždeň dostala oneskorený šok a musela sa vypraviť k doktorovi Hillwardovi po tabletky.

Ďalšími príjemnými susedmi boli doktor Hillward s manželkou (ktorú pokrstili Marjorie, ale to bolo predtým, než sa v obchodoch objavil margarín rovnakého mena, a tak pani Hillwardová svoje meno zmenila). Hillwardovci nás mali radi a nosili k nám svojho psíka, aby sa pohral s našou Debbie. Vtedy boli oba psy ešte len šteniatka, no hrávajú sa spolu dodnes. A jeden rok nám Hillwardovci pomohli so silvestrovským ohňostrojom, pretože mama videla v ohňostrojoch smrteľné nebezpečenstvo a otec sa kdesi zdržal (vraj v továrni).

A ďalej pani Luntová, ktorá – aj keď na ňu mama nadávala – bola vždy poruke a hoci nikdy neprijala rolu pestúunky (deti neznášala, vraj jej z nich naskakuje husia koža), jej prítomnosť vnášala do nášho domu pohodu. Navyše piekla úžasné koláčiky s kadejakými farebnými džemami, ktoré sme so sestrou volali hašíšky. „Nič tak nepozdvihne náladu ako dobrý koláčik,“ vravievala pani Luntová a hoci to bola jediná milá veta, ktorú mala v repertoári, bolo veľmi fajn, že ju hovorila tak často.

Pestúunky som za zbraň v boji proti maminej osamelosti nerátala (okrem jednej fakt senzačnej: volala sa Joan, no

v tom čase už bola minulosťou). Ostatné dievčatá u nás nevydržali dlho, asi nám nevedeli prísť na chuť (na rozdiel od pani Luntovej, ktorá u nás bola roky a poznala nás ako starý groš). Naša mama sa s pestúnkami pokúšala skamarátiť a správala sa k nim neformálne, no ak o kamarátstvo neprejavili záujem, ochladla ako urazená školáčka. Trápne to pripadalo ešte aj mne. Tie dievčatá chceli svoje peniaze a pokoj. Keď od nás odišla už tretia pestúnka, mama nemala veľkú chuť skontaktovať agentúru a žiadať o štvrtú – majiteľkou agentúry bola totiž jedna superkritická krava (verná priateľka našej starej mamy). No napokon sa s ňou mama spojila, a tak sa k nám dostala Moira, ktorá mala oči jantárové ako vlk, človek aby sa jej do nich bál pozrieť. Mama okamžite pochopila, že akékoľvek pokusy skamarátiť sa s Moirou sú vopred odsúdené na neúspech. Moira mala v kúpeľni na poličke vystavenú celú batériu kadejakých krémikov, do postele chodila strašne skoro a čítala si tam. Obe tieto skutočnosti našu mamu neskutočne dráždili.

„Dobre, Moiru s vlčími očami vynecháme, no stále je tu kopa príjemných ľudí,“ presviedčala som svoju ustarostenú sestru. Fakt mi nešlo do hlavy, z akého dôvodu by sa mama mala cítiť osamelá. Sestra nesúhlasila a odcitovala tú istú básničku, čo mama (*Osamelý v dave*), takže som vedela, že na túto tému už s mamou hovorila.

„Pozri,“ povedala som. „O tom petržlene z plastu viem aj ja, ale mama má celú kopu priateľov a známych, určite sa budú snažiť a nenechajú ju v tom.“

„Nebudú, pretože takto to nefunguje,“ poučovala ma moja jedenásťročná sestra odporne dospeláckym tónom. „To sa stáva, iba keď niekto zomrie, a nikdy to nevydrží dlho. Ak žena

zostane bez chlapa, špeciálne po rozvode, všetci priatelia aj rodina vezmú nohy na plecia.“

„To fakt?“ zaskočila som sa.

„Áno, a vrátia sa, až keď sa v dome objaví nový chlap. Až vtedy si žena opäť získa rešpekt.“

2

Prestahovali sme sa na vidiek. Otec pre nás kúpil dom pätnásť míľ od mesta. Mali sme vyrastať v malej komunite, na čerstvom vzduchu. Celých pätnásť míľ od našich super susedov, ďaleko od ich psov a koláčikov.

Keď nám to mama oznámila, nezdalo sa nám to dôležité. Skutočný význam vecí človeku často docvakne až neskôr. Novinku o bývaní na vidieku sme si nesprávne vyložili ako dobrú, prinajmenšom nie ako takú, z ktorej by sme si mali robiť ťažkú hlavu. Naozaj nám to nedošlo. A keď nám konečne svitlo, traja siláci zo sťahovacej firmy Leonard z Leicesteru vynášali náš nábytok po rampe do nákladiaka, ktorý malý Jack nazval Modrou veľrybou – pre jeho farbu a veľkosť –, a dvaja menej zdatní muži balili obrazy a zrkadlá do kilometrov smotanovobieleho papiera a červenou fixkou naň písali *Pozor, sklo!* Zopár obrazov a lustrov odišlo už pred týždňom, ani sme si to nevšimli. A vtedy odišiel aj klavír, pretože klavíry sa údajne potrebujú „usadiť“, ak ich preniesiete na nové

miesto, a mama chcela, aby bol pripravený, keď si hneď po príchode bude chcieť zahrať všetky tie melódie, ktoré ženy milujú (Chopina, Beethovena a podobne) plus menej známe, ale oveľa krajšie skladby, ako napríklad od Clementiho.

A potom sme opustili tehlový prach a výfukové plyny veľkomesta a všetkých ľudí, ktorých sme poznali. Pani Vanderbusovú sme už v živote nevideli. Nevedela šoférovať, pánu Masonovi amputovali nohu a druhého (šoféra) si vraj pani Vanderbusová nemohla dovoliť.

Nasadli sme do Fialky, maminho starého mercedesu, a vydali sa za Modrou veľrybou. Keď sme za sebou nechali elegantné garážové brány príjemnej predmestskej štvrte s množstvom stromov, mame na kruhovom objazde skapal motor a Modrá veľryba plávala ďalej bez nás. Jackovi sa roztriasla spodná pera, vedel, aké to je, keď vám všetci utečú a nechajú vás napospas.

„Doriti!“ zahrešila mama, ale Fialka sa prebudila k životu a asi poznala cestu, lebo vzápätí sa za okienkami mihali zhrdzavené brány menej peknej štvrte, potom predmestie s kaďejakými skladmi a narýchlo zbúchanými pristreškami a už bol pred nami vidiek a dediny, v ktorých je život lacnejší a autobusových zastávok viac než dosť. Uprostred tej najzelenšej nádhery sme dobehli Modrú veľrybu, ktorá sa knísavo trmácala cestičkou medzi hustými živými plotmi k nášmu novému domovu. Moja sestra vystrčila hlavu z okienka a povedala: „Ovoňajte čerstvý vzduch,“ a my sme sa poslušne nadýchli. Nevoňalo tam nič, no nikto to nepovedal nahlas.

Minuli sme tabuľu s názvom obce a sestra zvýskla: „Toto je naša dedina!“ Načo mama sucho utrúsila: „Aj Ježiš by zaplakal“, no my sme jej nálade nevenovali pozornosť. Na tabuli

stálo FLATSTONE – DOMOVINA MUNTIES. Až neskôr sme zistili, že tie záhadné *munties* sú maličké masťné pirôžky s baraninou, čo sa podávali v júni na tradičnom Dni Flatstonu a dedinské deti ich schovávali spolu s mincami pod ploché kamene ako spomienku na vojakov, čo sa tadiaľ kedysi vracali z vojen.

Pri vstupe do dediny sťahovacie auto zavadilo strechou o strom, načo sa s obrovským rachotom odlomil nízko visiaci konár. Nemohli sme sa pohnúť ďalej, konár bolo potrebné zlikvidovať, a dovtedy tichá ulica bola zrazu plná ľuďmi so sivými kučerami, nazlostenými očami a v gumených čizmách. Nevenovali sme im pozornosť, nedali sme si pokaziť náladu.

Prvé dni sme prežili ako vo sne, netušiac, koľko zármutku nám táto malá dedina spôsobí – viac než všetky nafučané pestúnky, homosexuálni otcovia, neláskavé babyčky, ľahostajní príbuzní a neexistujúci priatelia dokopy. Nemohli sme vedieť, že dedinčania na nás budú gániť v obchode, nikdy sa s nami nespriatelia, aj keď sa budeme o ich priazeň uchádzať do roztrhania tela. Nič z toho sme ešte nevedeli, mali sme na to prísť až neskôr. Do tohto smutného zistenia zostávalo iba niekoľko dní a toľko čerstvého vzduchu, koľko sme dokázali nasať.

A jasná vec, naša mama okamžite začala písať hru, čím nás naštvála. Ešte sme nič nevybalili, nepreskúmali dom ani okolie, nezaklopali sme u susedov a nepredstavili sa.

Hra sa volala *Zapadákov* a okrem starých obohratých tém, ku ktorým sa mama ustavične vracala, ilustrovala našu novú (neutešenú) situáciu. Znelo to takto:

ADELE: *Nie som si istá, či je pre nás dedina ideálne miesto.*

RODERICK: *Blbosť. Budete na vidieku, čo môže byť pre deti lepšie?*

ADELE: *Bude ma to ubíjať.*

RODERICK: *Možno, ale pre deti je dedina výborná.*

ADELE: *Neviem, ako sa tam mám správať.*

RODERICK: *Keď doješ, príbor položíš krížom cez tanier.*

ADELE: *A čo ak som ešte nedojedla, len si chcem zapáliť?*

RODERICK: *Ak mieniš pokračovať v jedle, vidličku položíš tak, aby ukazovala ôsmu hodinu, nôž štvrtú.*

V novom dome sme boli iba my štyria, pretože Moira s jantárovými očami sa v hodine dvanásť rozhodla, že netúži po čerstvom vzduchu a zostáva v meste.

„Prečo s nami nešla aj Moira?“ opýtala som sa potichu, aby ma nepočul brat.

„Nechce bývať na dedine,“ povedala mama.

„Ale prečo?“ dobiedzala som.

„Asi nie je taká hlúpa, ako vyzerá.“

V kútiku srdca som sa potešila. Mala som vlastný zoznam vecí, ktoré sa mi na Moire nepáčili (napríklad to, ako sa poťahovala za hornú peru a ochkala „Božítku!“ a v jednom kuse otravovala so stravou bohatou na vápnik). Bez pestúnky sa nám črtalo viac dobrodružstiev a menej mlieka, čo sa mi náramne pozdávalo. O Moire by som mohla povedať ešte kadečo, ale tento príbeh sa jej netýka, takže radšej nie.

Jackino, ktorý Moiru zbožňoval a zmeny nenávidel (najmä nie veľké a nie takéto náhle), si jej neprítomnosť uvedomil až nasledujúce ráno. A v rozrušení predpovedal, že nám na dvere zabúcha krab, chytí nás do klepiet a zožerie. Nepočúvalo sa to dobre, pretože bratove predpovede sa takmer vždy vyplnili. Bol ako tí ľudia vo filmoch, čo rozprávajú šialené veci a nikto ich nepočúva. A tie šialené veci sa potom stanú.

Chvíľu trvalo, kým sme si preložili Jackinove slová (v rozrušení sa strašne zajakával), a vtom sa odo dverí ozvalo hlasné bzučanie. Všetci sme sa strhli a vymenili si pohľady.

„K-k-krab!“ vykoktal Jackino a zatváril sa vydesene. Ale bol to pán Lomax, miestny liberálny kandidát a majster všetkých remesiel v jednej osobe, ktorý prišiel dokončiť v dome nejaké práce.

„Mysleli sme, že ide krab,“ povedala moja sestra, aby vysvetlila, prečo sme mu hneď neotvorili a tvárime sa tak vydesene.

„Nie, nie, som človek,“ uistil nás pán Lomax, čím si okamžite získal moje sympatie. Sestra mu ponúkla šálku čaju, no liberálny kandidát vyhlásil, že si prosí iba hrnček horúcej vody, čím moje sympatie zasa stratil. Patrí sa prijať, čo vám ponúknem, alebo povedať: Nie, ďakujem, a nie vymýšľať vlastné požiadavky. Hneď nato si pustil rádio a pustil sa do práce, no každých dvadsať minút sa vytratil na záchod.

Keď s drobnými úpravami skončil a odišiel, začali sme vykladať mamine knihy na police v obývačke. Kázala nám, že majú byť podľa abecedy ako v knižnici. Najprv to vyzeralo na ohromnú zábavu, ale ako niečo zoradíte podľa abecedy, keď abecedu neovládate? A moja sestra ju zjavne neovládala, lebo sa v jednom kuse vypytovala, ako majú ísť po sebe na J, K a L a všetky nasledujúce písmená. A vtedy vyšlo najavo, že malý Jackino abecedu vie – ako väčšina ľudí s rečovou chybou. Povedal, aby sme knihy ukladali abecedne podľa krstných mien autorov, no potom som si všimla, že Arnold Bennett sa ocitol vedľa Arnolda Weskera, čo bola hneď dvojnásobná chyba, pretože mama chcela mať divadelné hry oddelene, na zvláštnej polici.

Stáli sme na masívnom rebríku, ktorý bol súčasťou policového systému, keď sa znova ozval bzučiak pri dverách. Tentoraz to bola pani Longladyová, miestna starousadlíčka. Svetlohnedé vlasy mala postláčané do vĺn, medzi ktorými jej presvitala pokožka. Starousadlíčka sa nepredstavila ani neprezradila, čo ju k nám vlastne privádza, len oznámila, že v podstate zariaďuje všetko, čo je v dedine potrebné, a prišla nám povedať: „Vitajte vo Flatstone!“

Mama vyšla do haly v šatke uviazanej dozadu. Vyzerala pekne a človek by povedal, že sa na okamih odtrhla od vybalovania, no v skutočnosti sedela a písala hru. Pani Longladyová zopakovala „Vitajte vo Flatstone“, načo si podali ruky. Návštevníčka nakukla so obývačky a zbadala, čo robíme.

„Och, knihy?“ utrúsila. „Pre lásku božiu, pani Vogelová! To ste ich všetky prečítali?“

A naša mama, ktorá neznášala výraz *pre lásku božiu* aspoň tak ako nezmyselné otázky, odvetila: „Zopár.“

Pani Longladyová nám ešte oznámila, že býva hneď za pekárňou, a máme sa s ňou spojiť, keby sme potrebovali pomoc s účtovníctvom, pretože jej manžel vedie účtovníctvo celej dediny a tiež sa zaujíma o ovocné stromy, vlnu a včely, takže by nám vedel poradiť aj v tejto oblasti. Potom nás troch pozvala na krátky olovrant s jej dcérami dvojčatami, ktorý sa mal konať v blízkej budúcnosti „pod dozorom“ v jej dome.

Náš nový dom bol príjemný – prestavbou troch pôvodných domčekov vzniklo pôvabné rodinné bývanie (ako hlásal realitný inzerát) s elegantným schodiskom zo vzácneho druhu dreva. To schodisko sa dokonca ocitlo v nejakom časopise o bývaní, hoci na nás troch neurobilo bohvieaký dojem. Zato stajne s dverami predelenými na hornú a dolnú polovicu

a s veľkými žľabmi popri múroch áno. A páčili sa nám aj košaté hrušky, čo rástli uprostred rozľahlého výbehu. Aj Merryfieldova pekáreň v susedstve, odkiaľ sa ponad múr šíрили nádherné vône, nám okamžite prirástla k srdcu.

Najviac nás uchvátil výbeh veľký ako pole a posed, ktorý predchádzajúci majiteľ stĺkol z dosák v korune jednej z hrušiek. Bol odtiaľ výhľad na malebné vršky, farebné obdĺžniky polí, pričupenú sivú vežu starobylého kostola (do ktorého každý z nás troch zavíta so školou minimálne trikrát) a staré aleje pozdĺž ciest. V živých plotoch a korunách stromov od rána do súmraku štebotali vtáky, dobytok s milými krotkými očami sa pásol na lúkach alebo postával pri nádržiach s vodou.

Z hľadiska dobrodružstiev bol nový dom väčšia výhra než starý, lebo ten ponúkal veci, z ktorých môžu mať potešenie jedine dospelí (napríklad hrozno v zimnej záhrade), ale pre deti tam bolo iba obcikané pieskovisko a tmavá hlboká pivnica. No hoci bol nový dom fajn a výhľady nádherné, čoskoro sme si všimli, že v dedine nás nikto nemá rád. Bilo to do očí. Ľudia na nás hľadeli bez úsmevu, nikto nepohladkal nášho krásneho labradora. A tak sme klopili oči. Mohlo to vyzeráť, že nemáme čisté svedomie, ale keby sme ich nesklopili, vyzerali by sme ako hlupáci. Verila som, že srdcia dedinčanov sa časom roztopia, no moja sestra predpovedala, že sa tak nestane. Vraj nás nikdy nebudú mať radi a Debbie nepohladkajú, kým sa u nás nezjaví mužská hlava rodiny.

Mesiace plynuli, no Hnedá sova, žena, čo viedla miestny oddiel skautiek a na prvý pohľad vyzerala celkom rozumne, nikdy nezatelefonovala, že sme sa dostali na začiatok zoznamu čakateľiek, hoci jej mama pravidelne volávala a informovala sa.

A okrem pozvania na hypotetický olovrant u pani Longladyovej sme žiadne iné pozvanie nedostali. Nezavolali nás, aby sme sa zúčastnili na sprievode, ktorý tam robili v Deň Flatstonu, a v živote sme nevideli, tobôž neochutnali ani jeden jediný baraní muntie. Deti sa s nami odmietali hrať – zrejme na príkaz svojich matiek. Postupne som pochopila (podľa útržkov rozhovorov), že problémom je – presne ako predpovedala sestra – naša rozvedená mama. Žene, ktorá sa rozviedla, sa podľa miestnych nedalo dôverovať. Pani Longladyová, ktorá k nám zavítala hneď, ako sme sa prisťahovali, aby nás informovala, že jej manžel je účtovník, na nás teraz pokukovala cez okienko auta veľmi podozrievavo. A Miranda, jedno z dvojčiat pani Longladyovej, vyhlásila, že starú pani, čo bývala v jednom z tých troch pôvodných domčekov, z ktorých vznikol náš dom, vysťahovali nasilu a teraz žije v nejakej šope, kde jej na schodoch rastú hríby. Moja bystrá a pohotová sestra sa okamžite ohradila, že Miranda trepe somariny, lebo v šopách žiadne schody nie sú.

A aby toho nebolo málo, k pocitu, že nás nikto neberie, lebo v dome nemáme chlapa, nám otec pripravil ďalšie prekvapenie: rýchlo zabudol na nás aj na ľúbostný románik s Philom z továrne a oženil sa s peknou Londýnčankou, ktorá mala dokonale symetrickú tvár a husté vlasy. Nás na svadbu nepozval – dokonca sa o nej ani nezmienal. Dozvedeli sme sa o nej z časopisu *Mercury*, a keď sestra zbadala fotku mladomanželov, rozbolel ju žalúdok. Otcovi a jeho novej žene sa hneď po svadbe začali rodiť deti. Čo by sa síce dalo chápať ako vzrušujúca novinka, no ja som mala pocit, že otec vzal štetku a nás trochu zatrel novšou, žiarivejšou farbou. Sestra však vyhlásila, že by sme otcovi mali zaželať šťastie a ra-

dovať sa, že nám zabezpečil ďalšiu várku ľudí, ku ktorým môžeme v budúcnosti chodiť na vianočné a veľkonočné návštevy. Niečo na tom bolo.

Lenže vzápätí prišla oveľa zdrvivujúcejšia správa – pohľadnica od pani Luntovej. Napísala, že nám už nemôže pomáhať, lebo benzín je pridrahý, a zaželala nám veľa šťastia v novom dome. Mama sa zatvárila statočne, ale pochopili sme, že je to pre ňu úder, lebo pri čítaní pohľadnice sa jej z úst vydral výkrik.

Zvedavo sme zdvihli hlavy. „Ha! Luntová konečne pochopila, že tu o ňu nikto nestojí!“ vyhlásila mama, aby zakryla prekvapenie.

Bola som sklamaná. Už som sa tešila, že pani Luntovej uvarím čaj. Naučila som sa to až v novom dome a predstavovala som si, ako na stôl postavím jej obľúbenú šálku (bielu so žltým okrajom) a opýtam sa:

„Čaj, pani Luntová?“ A ona povie: „No nech neodpadnem!“

A potom prišla posledná trpká kvapka (presne tak, ako sestra prorokovala): na mamu sa jej príbuzní vykašľali (hoci, úprimne povedané, kašľali na ňu chronicky a odjakživa) a nechali ju v tom samu. Pre spravodlivosť treba dodať, že to nikdy neboli a nie sú zlí ľudia – boli a sú celkom fajn –, no na rodinných posedeniach a koktailových večierkoch už mamu nechceli. Privádzala ich do pomykova, predsa len, žena bez muža. A začali sa medzi nimi šíriť reči, že mame preskočilo a pije. A čo bolo ešte horšie, mama s tým naozaj začala – skamarátila sa s fľašou a písala tie svoje hry.

V maličkej a značne nepriateľsky naladenej dedine zostala úplne sama. Mala tridsaťjeden rokov, na krku tri deti a labra-

dorku, a tak nečudo, že jej šiblo a stala sa z nej alkoholička a dramatička.

ADELE: *Vraj si sa znova oženil.*

RODERICK: *Vzal som si fantastickú, rozumnú ženu s nádherným zvonivým smiechom.*

ADELE: *Vraj je pri tele.*

RODERICK: *Nie taká chlapčenská palička ako ty.*

ADELE: *Ale ty máš chlapčenské paličky rád.*

RODERICK: *Už nie. Teraz dávam prednosť dokonale tvarovaným hruškám.*

Čoskoro som si uvedomila, že čo sa týka našej situácie a budúcnosti, mala moja sestra stopercentnú pravdu (na rozdiel odo mňa). Ustarostene ma varovala, že mamin osamelý život bez chlapa plus písanie hier budú mať pre nás neblahé dôsledky, ak to nezastavíme v zárodku (čo by bol oriešok, štádium zárodku sme už premeškali, pretože som pred týmto problémom zatvárala oči). Sestra mi vysvetlila, že deti chronicky nešťastných matiek (špeciálne tých, čo sú nešťastné a zároveň bez chlapa) sa dostávajú pod ochranu súdu a ľudia, čo majú takéto deti vychovávať, svojich zverencov deň-noc štípu a na olovrant im dávajú špagety na hrianke a niekedy dokonca ani to – často im namiesto hrianky podstrčia len za hrst' dolámaných keksov. Predstava prišernej kombinácie hriankok so špagetami plus možnosť keksov (na hriankach s hocičím sú najlepšie práve hrianky) ma donútili otvoriť oči. „A to nie je všetko,“ pokračovala sestra. „Nielenže tie deti štípu, ale nedovolia im mať žiadne zvieratko: nijaký pony ani pes, a dokonca ani morské prasiatko neprichádzajú do úvahy.“

Pripustila som, že bez ponyho by som sa vedela zaobiť, a vydržala by som aj štipance... Predstava pretrvávajúcej vojny so štipajúcou vychovávateľkou ma dokonca napĺňala vzrušením (a tajne som si povedala, že po vlastnom poníkoví netúžim ani náhodou) – ale sestra poznala skutočné príbehy, ktoré sa údajne odohrali v detskom domove Crescent (len dve dediny od našej) a presvedčala ma, že všetky deti pod ochranou súdu, dokonca aj tie, ktoré sú rodení optimisti, napokon upadnú do ťažkej melanchólie.

So sestrou sme si predsavzali, že odteraz sa náš život sústredí na hľadanie nového manžela pre našu mamu. Nie iba preto, aby bola šťastná, ale aby sme neskončili ako chovanci domova Crescent. Nestavali sme vzdušné zámky, mali sme prečítaných dosť časopisov, aby sme vedeli, že to nebude hračka. Nečakali sme, že si mama každý týždeň vyjde s niekým novým, ale museli sme pre ňu nájsť nejaké omrvinky šťastia, kým si niekoho nenájde. Ak ju odlákame od písania hier, ak aspoň občas prežije nejakú radosť aj v reálnom živote, postupom času sa naučí byť šťastná.

Plán bol nasledovný: listom sa skontaktujeme s vhodnými mužmi v okolí, pozveme ich k nám na pohárik a budeme dúfať, že sa to zvrtnie dobrým smerom, to jest k súloži a následne k manželstvu. Pochopiteľne, jednotlivých kandidátov budeme pozývať po jednom. Sestra sa ma opýtala, aké tri vlastnosti by mal mať môj budúci manžel. Ťažká otázka, o mužoch som nevedela dokopy nič, len to, že majú radi oheň a omelety a stále sa potrebujú napchávať.

Musí sa rád dívať na televíziu, začala som. A mal by byť prakticky založený, chcela som dodať, no videla som na sestre, že ma nepočúva. Tú otázku mi položila iba preto, aby sa

mohla vytasíť s vlastným zoznamom vlastností. Toto zvykne robiť veľa ľudí: na niečo sa vás opýtajú, no vaša odpoveď ich vôbec nezaujíma. Zakaždým ma to našťve. Prečo rovno nepovedia, čo majú na srdci? Načo mám strácať čas a lámať si hlavu, keď sa to dotyčný opýtal iba preto, aby mohol vyklopiť to svoje? V tomto ohľade bol najotravnejší náš Jackino, jeho otázky sa krútili výlučne okolo rímskych cisárov a sladkostí.

Sestra spustila a vymenovala, čo sú podľa nej tri najdôležitejšie mužské vlastnosti. Vyhlásila, že potrebujeme chlapa, ktorý bude chodiť otvárať dvere a bude mať v dome autoritu a bude milovníkom zvierat schopným vlastnoručne vyliečiť chorého tvora. A nebolo by od veci, keby vlastnil nejaké pozemky.

Jackino sa pridalo. Jemu by sa páčil muž, čo má hlboké vrecká – náš malý brat to nemyslel ako metaforu, keďže len nedávno dostal svoje prvé kapsáče a bol nadšený možnosťami, ktoré hlboké vrecká poskytujú. Jackinov ideál sa mal zaujímať o sovy a Rimanov.

Aby sme vylúčili nevhodných kandidátov, zostavili sme do-
tazník s odpoveďami áno/nie/neviem. Sústredili sme sa na vzťah k zvieratám a k televízii a na náchylnosť na choroby – najmä pri kataru sme museli byť obozretní (slovo katar mama neznášala a neznášala nič spojené so zápalom slizníc a so smrkaním). A dotyčný by mal byť dobrý plavec (z čoho by mohli byť prázdniny pri mori). Plus tie hlboké vrecká.

Keď Jackino vypadol a šiel sa hrať, so sestrou sme zostavili zoznam možných adeptov. Proti jednému či dvom, ktorých navrhla sestra, som mala výhrady, ale zahriakla ma. „Vopred nebudeme nikoho vylučovať.“

„Ale pán Longlady je ženatý,“ namietla som, „s pani Longladyovou!“ Jej meno som zdôraznila, pretože byť ženatý práve s pani Longladyovou bola veľmi závažná okolnosť.

„Všetci sú ženatí,“ odvrkla, „okrem pána Lomaxa. A aj ten by mal dávno manželku, keby nebol trocha retardovaný, takže ho žiadna nechcela.“

Na chvíľu sme zmĺkli. Opísať pána Lomaxa ako retardovaného mi pripadalo trocha nefér. „Priveľa neženatých aj tak nechceme,“ dodala sestra. „Mohlo by im chýbať to najpotrebnejšie.“

„Čo také?“ zadivila som.

„Skúsenosti. Muž, ktorý ešte nezažil pekelné nástrahy rodného života, by mohol utrpieť neprekonateľný šok.“

„Ale čo bude s ich manželkami?“

„Ty si nepočula, že vo vojne a v láske je všetko dovolené?“

Počula, pravdaže, a hoci sa mi to videlo ťažko stráviteľné, musela som súhlasiť (teda, že v láske a vo vojne je povolené všetko). Keď bol *Zoznam mužov* hotový, vyzeral nasledovne:

PÁN LOMAX – liberálny kandidát

DOKTOR KAUFMANN – lekár

PÁN DODD – učiteľ (iba v krajnej núdzi!)

UHLIAR – nebýva príd'aleko?

PÁN LONGLADY – účtovník a včelár

PÁN OLIPHANT – nóbl farmár

NÁŠ OTEC

3

Náhoda chcela, že iba deň či dva po tom, ako sme zostavili *Zoznam mužov* a zaprisahali sa, že máme niekoho nájdeme, mama sa objednala k doktorovi Kaufmannovi, dedinskému lekárovi, ktorého sme mali v zozname hneď na druhom mieste. Dobré, začneme ním, povedali sme si a od vzrušenia sa nám v bruchu roztancovali motýle. Vedeli sme, že doktori sú vyhľadávaná partia.

Plán bol nasledovný: po maminej návšteve v ambulancii zjda k doktorovi moja sestra s krátkym listom na broskyňovom papieri (v pravom hornom rohu boli vyobrazené sexi okrúhle broskyne) a pozve ho na pohárik. No zvrtilo sa to inak. Mama vzala k doktorovi aj mňa, aby sa mi pozrel na plece, v ktorom mi pukalo, a ja som okamžite vedela, že doktor Kaufmann by s našou mamou v živote nesexoval. Nebol ten typ, čo využíva opustené a zraniteľné ženy, nech by boli čo ako pekné. Zistila som to podľa toho, ako sa s nami zhováral a ako sa na nás pozeral – vážne, súciteľne, ustarostene.

Taký pohľad som dovtedy nevidela a odvtedy málokedy. Skrátka, vedela som, že robiť návrhy doktorovi Kaufmannovi by mohlo byť dokonca nebezpečné (čo keby si to vysvetlil tak, že mama nie je dobrá matka? Odtiaľ by bol len kúsok k súdnej opatere a domovu Crescent). Vysvitlo, že doktor Kaufmann má podobné obavy ako moja sestra, a v mojej prítomnosti si mamu podal.

„Pani Vogelová,“ začal, „teraz ste kapitánom lode – za svojich ľudí nesiete zodpovednosť. Musíte sa o nich starať a musí byť *vidieť*, že vám nie sú ľahostajní.“ Pokýval hlavou, vrhol na ňu povzbudivý pohľad a pokračoval. „Musíte sa postarať o deti, musíte načas platiť všetko, čo treba. To je prvoradé! Musíte...!“

Mama mu skočila do reči. „Dobre, dobre, pokúsim sa,“ povedala skôr, než stačil vymenovať všetky tie prvoradé veci. Odmlčal sa a potom odhodlane pokračoval:

„Musíte deti každý deň riadne vychystať do školy, musíte zatvárať bránu aj vchodové dvere. Toto je dedina, pani Vogelová, nie mesto, ľudia si všímajú! A začnite poriadne jesť, máte značnú podváhu,“ povedal. „To je príkaz.“

Rovno mohol povedať:

„Inak vám deti odoberie súd, pani Vogelová.“

Mohol, pretože presne takto som si to vysvetlila.

Už sa to nedalo odkladať. Teraz som si to vypočula od lekára a moje odhodlanie urobiť mamu šťastnou sa znásobilo. Pretože – úprimne povedané – so sestrou sme síce vymysleli plán, ale vážnosť situácie som si uvedomila až teraz, keď som to počula z úst doktora Kaufmanna. Viete, ako je to s doktormi, každý im verí. Možno preto sú taká vyhľadávaná partia.

Keď som sa vrátila domov, všetko som porozprávala sestre a ďakovali sme Bohu za moje pukajúce rameno. Doktora Kaufmanna sme zo zoznamu vyčiarkli, no hľadanie muža pokračovalo. Rozhodli sme sa kuť železo zahorúca a namiesto doktora sme si vzali na mušku pána Lomaxa, liberálneho kandidáta a majstra všetkých remesiel. V zozname bol na prvom mieste a náš dom už poznal.

Sestra mu okamžite napísala. Nevedela napodobniť mamin spôsob vyjadrovania tak dobre ako ja a napokon som musela zasiahnuť, aby to vyznelo dôveryhodne. Lenže prvotný nápad s listom, broskyňový papier a obálka boli sestrine, takže sa dá povedať, že to bolo spoločné dielo.

Milý pán Lomax,

až teraz som si uvedomila, ja hlava deravá, že som Vám ešte nepoďakovala za všetko, čo ste pre nás urobili, keď sme sa sem nasťahovali. Cítim sa Vám veľmi zaviazaná. Neprišli by ste niekedy na pohárik – horúcej vody alebo whisky, alebo na čo budete mať chuť? Možno by sme mohli predebatovať ďalšie práce. Prosím, zavolajte, dohodneme si čas.

Srdečne

Elizabeth Vogelová

List sme doručili osobne a mame sme neskôr povedali, že pán Lomax telefonoval a pýtal sa, ako sa máme a či v dome všetko funguje.

Mamu to naštvalo. „Čo či funguje?“

A moja pohotová sestra odvetila: „No tak, mama! Páčiš sa mu a chcel by ťa vidieť.“

Mama mykla plec. „Nebesá!“ Ale videla som na nej, že jej to polichotilo.

Prešlo niekoľko dní, a keď sa pán Lomax neožýval, sestra sa mamy opýtala, či mu nezavolá.

„Prečo by som mala volať nejakému posranému Lomaxovi?“ opýtala sa.

„Lebo ťa chce vidieť,“ vysvetlila sestra.

Vzápätí zazvonil telefón a počuli sme mamu, ako vraví: „Áno, myslím, že piatok by bol fajn“, no hlas mala dosť odmeraný.

V piatok o šiestej večer zaparkoval pán Lomax svoju dodávku v akomsi čudnom uhle vedľa trávnikára a vyliezol z nej v pracovnom overale a hrubých bagančiach. Čudný spôsob parkovania vysvetlil tak, že nechce blokovať žiadny východ. Hneď som vedela, že liberálny kandidát mamin typ určite nebude. Naša mama kašľala na to, či sú východy blokované, a neznášala, ak niekomu prekážal jej spôsob parkovania.

Mama, ktorá už mala v pohári naliatu whisky, sa hosťa opýtala, čo si dá, a keď si vypýtal hrnček horúcej vody, užasla. „Čože? To myslíte vážne?“ Vystrúhala grimasu a napustila mu vodu z červeného kohútika. Pán Lomax ju požiadal, či by mu vodu nemohla prevariť v kanvici, a mamu to očividne vytočilo.

Sedeli za kuchynským stolom a pán Lomax obširne vysvetľoval, aký je rozdiel medzi vodou z nádrže, z vodovodu a z bojlera. Potom sa zameral na stav nášho domu. Vraj sa obáva škodcov, keďže na dvore máme sliepky a za plotom pekárne. Podľa neho prídu hlodavce „takmer nevyhnutne“. Potom ofrflal umiestnenie bojlera, povedal, že tam nie je dostatočné

vetranie, a zábradlie na schodoch nebolo podľa neho dostatočne pevné.

Mama sa ho spýtala, či si dá ešte niečo, a keď si zasa vypýtal pohár prevarenej vody, dosť netaktne sa ho opýtala, prečo sa, preboha, nadája teplou vodou. Pán Lomax vysvetlil, že sa mu opakovane vracia akýsi nepríjemný neduh, ktorý nazval fisúra (neskôr som si to vyhľadala v slovníku cudzích slov, fisúra je prasklina alebo trhlina niektorej časti tela), a aby sa vyhol recidíve, musí dbať na dostatočnú hydratáciu. Mama v tej sekunde pochopila, že v prípade pána Lomaxa nemá čo stratiť, a spoločne sme mu predviedli jej hru. Hrávali sme ju často, no bez obecenstva, takže tentoraz to bolo oveľa napínavejšie.

Bola to scénka, kde sa rozvádzajúci sa manželia hádajú o mladého labradora.

RODERICK (hrá naša mama): *Debbieho si beriem ja.*

ADELE (ja): *Ani náhodou, mňa pozná lepšie. Zbožňuje ma.*

RODERICK: *Ty si berieš deti.*

ADELE: *Debbie zostane u mňa (vezme psa na ruky).*

Tebe pripadol hriankovač.

RODERICK: *Nestískaj ho tak, bolí ho to. (Pokuša jej psa vytrhnúť, strhne sa šarvátko.)*

ADELE: *Prestaň, to bolí!*

RODERICK: *Daj mi ho!*

ADELE: *Nie!*

(Roderick sa vzdáva a opúšťa scénu. Adele sa mazná s Debbie.)

Bitka o Debbie bola prudká a vyčerpávajúca, museli sme si dať prestávku, aby si mama mohla zapáliť. Upozornila som

ju, že v scenári má chybu (Roderick hovorí o Debbie, akoby to bol pes, hoci ide o sučku), ale mama povedala, že to tam úmyselne napísala takto, aby bolo jasné, že Roderick o psovi nič nevie a chce si ho vziať iba preto, lebo je bezcitný hnusák. Zadusila napoly vyfajčenú cigaretu tak prudko, že odlomila filter a tá biela časť dymila ďalej. Podľa toho som vedela, že je pripravená pokračovať, a ohlásila som nasledujúce dejstvo – „Môj manžel odišiel“ –, no než sme stihli začať, pán Lomax nám oznámil, že aj on musí odísť.

Keď sa navliekal do vetrovky, povedal, že pozná chlapíka, bývalého inštalatéra, ktorý zháňa prácu, lebo prišiel o licenciu, a na drobnosti, ktoré mama potrebuje porobiť v dome, by sa hodil viac ako on. A že nám nechá v schránke jeho vizitku, prehodil ešte, keď už kráčal k svojej dodávke.

„Čudák,“ utrúsila mama. Dala som jej za pravdu.

„Retard,“ vyhlásila moja sestra, použijúc svoje obľúbené slovo.

„Krab,“ pridala sa náš najmladší súrodenec, ktorý takto pomenoval pána Lomaxa už pri prvom stretnutí a zriedkakedy menil názor.

Teraz by som mala podrobnejšie vysvetliť, ako je to s maminými hrami. V čase rozchodu s naším otcom mala mama za sebou iba jeden jediný dramatický úspech – hru s názvom *Planéta*, ktorú napísala ako šestnásťročná. Vymyslela ju a napísala úplne sama a prihlásila sa s ňou do súťaže. Vyhrala prvú cenu a jej hru uviedlo isté univerzitné divadlo. Naštudovali ju poslucháči herectva a v repertoári bola celý jeden týždeň (to bola tá prvá cena).

Svojou prvotinou mama nebola bohvieako nadšená, vraj bola napriek vzrušujúcemu názvu nudná a deprimujúca (jej slová), no nezáživné a deprimujúce hry boli vtedy v kurze a porotcovia žasli nad maminou zrelosťou a vnímavosťou. A hoci bol jej výtvor presiaknutý pochmúrnou atmosférou, mame sa dostalo veľa pozornosti a ľudia vraveli, že jej dramatický génius, dialógy a výstavba deja sú priam brilantné.

No ako šiel čas, mamin život sa premenil na jednu sivú šmuhu bez konca – iba civela do ohňa, rodila deti a pila whisky –, preto sa pokúsila vzkriesiť časy slávy a uznania. Keď ju náš otec opustil, písaniu hier sa venovala denne. Vlastne to bola jedna jediná (dlhá) hra o jej živote – mama jednotlivé epizódy postupne rozširovala, zveličovala, vysvetľovala alebo vylepšovala. Skrátka HRA. Občas napísala klasickejšiu verziu alebo báseň, no v podstate to bol stále jeden a ten istý príbeh. Jej.

Občas ju písanie vytrhlo z depresie, vtedy poskakovala po dome plná scénických nápadov. V také dni sme hru nenávideli, lebo mama chcela, aby sme ju okamžite zinscenovali, hoci sme chceli pozerat' telku. Inokedy nemala dosť energie na písanie (zväčša preto, lebo nezačala dostatočne zavčasu a stihla sa opiť) a v také dni by sme radšej hrali.

Hlavnou postavou bola naša mama, tú som vždy stvárňovala ja. Vedela som napodobniť jej hlas, štýl správania. Mama si brávala rolu nášho otca alebo inú mužskú postavu, lebo bola vyššia než my, čo sa ukázalo ako podstatné. To znamenalo, že my dve sme sa často hádali, bili alebo na seba vrieskali. Moja sestra, ktorá mala v sebe menej dramatického zápalu než ja alebo mama, hrávala podružnejšie roly – učite-

lov, susedov a podobne. Jackino dostával maličkú (no dôležitú) rolu ako záchranár alebo sudca a raz ako lekárnik.

Z hrania som mávala zmiešané pocity, ale musela som uznať, že mamina hra je napísaná dobre. Bola inteligentná, občas vtipná a vždy výstižná – vyrovnala sa takmer všetkému, čo dávajú v telke alebo na javisku. Netromfla jedine Terrencea Rattigana, ktorý bez vysvetľovania dokáže vyjadriť tak veľa. Naša mama podávala všetko po lopate a jej postavy sa občas dostávali za štvrtú stenu, čo som považovala za podvod. Napriek všetkému vo mne mamina hra nevyvolávala také znepokojenie ako v mojej sestre. Lenže to, čo trápilo našu sestru, nás v konečnom dôsledku potrápilo všetkých.

4

Po návšteve pána Lomaxa sme si so sestrou sebakriticky nasypali popol na hlavu. Tí dvaja si mali dať drink, potom mal byť sex a mali to robiť toľko ráz, až by sa zasnúbili a napokon vzali. Lenže naplánovali sme to zle a dopustili sme, aby nám pán Lomax pod biednou zámienkou vykázol.

Nebol síce ideálny kandidát, na tom sme sa zhodli, ale museli sme kriticky prehodnotiť aj svoj postup. Veľká chyba, že sme mu neponúkli žiadne občerstvenie ani nepustili hudbu, aby sa u nás cítil príjemne. Možno mal na niečo chuť, preto bol mrzutý. Vedela som s absolútnou istotou, že muži nie sú schopní sexovať, ak sú hladní. A so sestrou sme sa zhodli aj na tom, že maminou hrou sa to celé ešte viac pokazilo – najmä tá scéna s Debbie, keď sa mama tak hodnoverne vžila do zápornej roly. Nijaký div, že to pána Lomaxa vydesilo.

Nedali sme sa odradiť. Sestra vzala zoznam, vyčiarkla pána Lomaxa a pridala Bernarda, otcovho šoféra. Namietla som, že Bernard a mama sa z duše nenávidia, no sestra ma po-

učila, že čiara medzi láskou a nenávisťou je veľmi tenká a že človek skôr zatúži mať sex s niekým, koho nenávidí, než s niekým, kto mu môže byť ukradnutý. Keď som sa nad tým zamyslela, usúdila som, že to dáva zmysel. Čo bolo dosť znepokojivé.

A tak sme do zoznamu pripísali aj obstarožného automechanika Denisa, ktorý ponúkal taxislužby na svojom forde Zodiac a ktorého naša mama takisto neznášala.

Potom mi napadlo, či by nebolo jednoduchšie dať mamu dokopy opäť s otcom, no sestra nesúhlasila. Vraj sú priveľmi rozdielni, pes a mačka. A otec nám aj tak pomaly bledol v pamäti. V tých časoch to tak bolo so všetkými rozvedenými otcami: z čirej zdvorilosti a ohľaduplnosti sa úplne vytratili z obrazu. Ale to napokon robievali aj nerozvedení otcovia, akurát tých rozvedených ste vlastne nevidali alebo veľmi zriedkavo na nedeľnom obede či kdesi na pikniku. Svojim rozvedeným deťom úplne zmizli zo súkromného života, čo bolo ťažké najmä pre chlapcov ako náš Jack, pretože doma nebol nikto, kto by mu ukázal, ako sa odpaľujú delobuchy, či vysvetlil, prečo sú nemeckí futbalisti lepší ako ekvádorskí. Niežeby náš otec niečo z toho dokázal, uvádzam to iba ako príklad. A čo bolo ešte horšie, rozvedení otcovia sa svojim deťom vytratili aj z verejného života: nikdy nechodili na rodičovské schôdzky, na športové dni, na školské predstavenia ani na výstavky šikovných rúk. Nikdy nevideli svojich potomkov vystupovať, nevedeli, kedy sa im zadarilo, kedy niečo zbabrali, ani koľko ich to stálo námahy, čo bolo zasa ťažké pre sestru, pretože takto sa náš otec nikdy nedozvedel, že moja nadaná a bystrá sestra zvláda školu ľavou zadnou, a preto ju neobdivoval tak, ako by si zaslúžila. Občas mu o svojich

úspechoch porozprávala, ale vyznelo to chvastúnsky, čo všetkých zúčastnených otráвило, a tak s tým prestala.

Mňa sa súkromná a verejná neprítomnosť nášho otca dotkla najmenej. Možno preto, lebo som verila, že nebyť rozvodu bol by z neho celkom dobrý rodič. Nechýbali mi jeho rady, aby sme si odkladali paličky z lízaniek pre prípad, že by nás raz pochytila neodolateľná túžba postaviť model leicesterskej väznice, ako pochytila jeho, keď bol ešte chlapec (v jeho prípade boli na model použité zápalky). Pamäť mám ako slon a otcových dobrých rád som si vypočula na celý život habadej. Ani jeho pochvaly som pre svoj ďalší život nepotrebovala. No fakt som si myslela, že v porovnaní s inými mužmi v zozname bol oveľa príjemnejší a hlavne... už sme ho poznali. Zostal v našom zozname (aj keď iba teoreticky), pretože romantický návrat k mame sa nikdy nekonal, dokonca ani len pokus oň. Asi je to medzi nimi priveľmi zamotané a nepravdepodobné, usúdili sme so sestrou. Navyše by bolo treba cestovať.

Padlo dôležité rozhodnutie: ďalších mužov pozveme na rande s mamou, až keď zdokonalíme postup a každého si dôkladne preklepneme. Dovtedy sa uspokojíme s menšími projektmi na mamino rozveselenie, ktoré jej, dúfajme, zabránia písať hru. Sestra okamžite vysypala niekoľko nápadov – zadovážiť ďalšie žriebätko, zájsť do divadla vzdialeného pätnásť míľ, postaviť nové krmidlo. Dokonca sa pohrávala s myšlienkou nahovoriť mame, že sa stalo niečo hrozné, a potom prezradiť, že to bol planý poplach – aby mama zažila pocit intenzívneho uľahčenia, ktoré človeka donúti uvedomiť si, koľko dobrých vecí má vo svojom živote. Tento nápad som rezolútne odmietla, pripadal mi riskantný.

Lepšie sa mi pozdávali projekty s viacnásobne prospešným výsledkom – napríklad vysadiť topoľovú aleju proti silným horúcim vetrom, ako sa to robí vo Francúzsku, alebo spriatelíť sa s pani C. Beardovou, ktorá bývala krížom cez cestu a bola to jediná príjemná osoba v celej dedine. Za rozhádzané smeti nás hrešila iba vtedy, keď sme ich naozaj rozhádzali, inak sa na nás usmievala, dokonca nám občas bez príčiny zamávala.

Mojím najlepším nápadom – vzhľadom na maminu podváhu – bolo varenie, pretože hriatok s petržlenovou omáčkou sme už mali plné zuby. Sestra odsúdila moje nápady ako príliš ambiciózne, vraj nikdy „neprinesú ovocie“, to jest všetky zostanú iba v rovine nápadu. A v prípade spoločného varenia vyhlásila môj návrh za krajne nerealistický, mama totiž nenávidela jedlo aspoň tak ako otcovho šófera (za najhnusnejšie slovo svojho rodného jazyka považovala slovo *porcia*).

Moja oveľa praktickejšia sestra prišla s niečím takým skvelým a jednoduchým, že som ani nepostrehla, ako sa ten nápad zrodil. Boli sme v maminej spálni s obrovskou posteľou so štyrmi stĺpikmi, s ohavnými závesmi a niekoľkými kusmi nábytku z orechového dreva s výraznou kresbou, ktorú som nenávidela. Keby bolo na mne, každý jeden kus by dostal peknučký tyrkysový náter. Napriek tomu sme do maminej spálne chodili so sestrou rady. Krásne tam voňalo a boli tam veci ešte pred rozvodu – tie isté obliečky, tie isté flakóniky s voňavkami. Nad vychladnutým kozubom dokonca visela jej Ofélia, hoci ostatné olejomalby mama vyniesla na povalu a nahradila ich abstraktnými oranžovo-žltými výtvormi a starosvetskými vývesnými tabuľami s reklamou na motorové oleje a na liečivé pastilky proti záhe.

„Asi by sme mali začať chodiť do kostola,“ nadhodila sestra a v zrkadle nad toaletným stolíkom zachytila pohľad mamičných vytreštených očí. (To bol ten skvelý a prostý nápad.)

Aj mňa prekvapil, ale okamžite som súhlasila – kostol stál len kúsok od nášho domu, hneď za cestou, nemuseli by sme sa trepať ďaleko. Mama chvíľu mlčala. Vyzeralo to, že sa chystá von – kvapka umelých slz do každého oka, svetlý rúž na ústa. Nikdy nepoužívala veľa mejkapu, uprednostňovala prirodzený vzhľad. Dlhé vlasy nosila rozpustené, opálenú tvár mala kostnatú a posiatu maličkými pehami, ktoré vyzerali ako kúsočky rozbitého črepníka. Mama pôsobila úplne prirodzene, čo som ocenila ako niečo výnimočné, pretože ženy väčšinou chodili zmaľované ako veľkonočné kraslice.

„Môžete chodiť do kostola, ak chcete,“ prehodila napokon s nádychom irónie a skúmavo sa na seba zadívala.

„Nie, podľa mňa by sme tam mali chodiť ako rodina,“ spresnila sestra, „aby sme sa zoznámili s ľuďmi.“

„Len cez moju mŕtvolu,“ vyhlásila mama, „stačila mi návšteva toho idiota vikára a jeho trápne reči.“

„Čo povedal?“ spozornela som.

„Že v kostole budeme viac než vítaní, ale do cirkevného spolku matiek ma neprijmú, lebo som rozvedená.“

„No, ak budeme viac než vítaní, mali by sme ísť,“ otočila som ruky dlaňami nahor, akoby som chcela povedať *no vidíš*, no vyzeralo to skôr ako roztvorená modlitebná knižka.

„Nie, Lizzie, ak ľudia povedia, že si ‚viac než vítaná‘, znamená to, že *vôbec* nie si vítaná,“ vysvetlila mama.

„To vážne? A čo sa vraví, ak ťa niekde chcú?“ zadivila som sa.

„Vtedy nepovedia nič, ale vycítiš to.“

Sestra bola sklamaná, že mama jej návrh zmietla zo stola, no s ďalším vzápätí prišiel náš brat, čo bolo zvláštne, lebo k plánovaniu sme ho nikdy neprizývali – bol príliš malý, navyše bojko, nikdy sme mu nehovorili celú pravdu. No teraz sa ukázalo, že má hlavu aj uši otvorené. A predostrel nielen nápad, ale aj letáčik.

Letáčik, ktorý Jack s hrdosťou vytasil, sa týkal veľkonočného karnevalového sprievodu. Sprievod ako taký nášho brata nezaujímalo, iba leták, pretože letáky zbieral. Znie to neuveriteľne, no v tých časoch nebol svet zamorený reklamou ako teraz a farebné propagačné materiály mali svoju cenu. Jack bol uveličený, že sa mu podarilo strhnúť na seba pozornosť – čo je u malých detí hlavný motív všetkého, čo robia.

Zišli sme na prízemie, uvelebili sa na pohovke vo vychladnutej kuchyni a začali rozoberať súťaž masiek. Mama sa nikam nechystala, mala rozpísanú jednoaktovku s názvom *Líštička* o manželke poľovníka, ktorá skrotí divú lišku, aby svojmu mužovi dokázala, že to ide, lenže skrotená liška začne byť závislá od granúl, nemôže sa vrátiť do prírody a zostane hlavnej hrdinke na krku. Vyzeralo to celkom napínavo.

Háčik bol v inom: v čase, keď sa nám do rúk dostal ten leták, sme už so sestrou dedinu nenávideli a ak mám hovoriť za seba, život na vidieku nenávidím dodnes. No spravodlivo dodávam, že som veľmi túžila zapadnúť medzi miestnych, byť v dedine obľúbená. Aj to najmenšie priateľské gesto, čo ako vlažné, by všetko zmenilo, a ja som bola pripravená podstúpiť hocičo, len aby nás dedina prijala.

Teoreticky sa dalo vstúpiť do miestnych klubov alebo spolkov, a niektoré boli naozaj dobré, no na to ste potrebovali, aby

vás niekto navrhol a odporúčal, a potom ste čakali, kým sa vaše meno dostane na prvé miesto v zozname – takže človek bol vždy vydaný na milosť niekomu, kto to mal celé pod palcom. Mama sa napríklad chcela stať členkou kostolného zboru, no povedali jej, že sopránov majú dosť, ale dajú jej vedieť, až niektorá sopranistka umrie alebo stratí hlas, či ochorie. Moja sestra – veľká milovníčka okrídlenej fauny – chcela chodiť do krúžku mladých ornitológov, ale pre skupinu mladších žiakov bola pristará (mala jedenásť, vraj berú len deti do osem rokov), no keď o ornitologický krúžok prejavil záujem náš brat a mama zavolała vedúcemu, zrazu otočil a tvrdil, že berú iba deti do sedem, takže aj Jackino bol pristarý.

Okrem kostola, ktorý sme zavrhlí pre idiotského vikára, a vetu, že sme tam „viac než vítaní“, pretože mama bystro odhalila jej pravý význam, príležitostí zaradiť sa do dedinského života bolo žalostne málo a aj tie existujúce sa ušli len tým úspešne začleneným. Maškarný sprievod bol však verejný, tam neexistoval zoznam čakateľov ani žiadne ďalšie prekážky.

„Porota vyzdvihne najmä nápadité, aktuálne a doma vyrobené masky,“ vyrapotal Jack ako guľomet.

Povedala som síce, že v ceste nám nestáli žiadne prekážky, no jedna predsa len áno: so sestrou sme maškarné sprievody neuznávali. Sestra preto, lebo sa nerada predvádzala, a ja preto, lebo človek mohol vyhrať, jedine ak predviedol nejaký superkostým. A na superkostým musíte mať v prvom rade nejaký supernápad, plus materiál a šikovnosť, ak si ho máte zhotoviť doma. Prípadne matku, ktorá by sa tejto úlohy zhostila namiesto vás. Takže v takýchto súťažiach vyhráva za každým tá istá hŕstka šťastlivcov, ktorým toto všetko osud

nadelil, hoci by bolo fajn, keby aspoň raz vyhral pre zmenu niekto iný.

Sestra o akomkoľvek kostýme odmietla čo len uvažovať a už som to takmer vzdala, keď mama prišla s návrhom, ktorý bol taký jedinečný a neokukaný, že som skoro odpadla a rozmýšľala som, či sa mi nesníva. Úprimne povedané, podľa mňa to bol najlepší nápad maminho života, lepší už do smrti mať nebude. Aj ona to povedala. Bol ešte lepší než jej ocenená hra, ktorú napísala v roku 1957. Lepší preto, lebo tento vznikol náhodne a bol naozaj skvelý, čo je kombinácia, ktorá sa vyskytne len zriedkakedy. Mala som byť Miss desatinná sústava.

Mama sa pustila do práce a za hodinu bol kostým na svete – šaty z bieleho krepového papiera a vpredu obrovská päťdesiatcentová minca z kartónu a alobalu. Masku bola absolútne aktuálna, pretože Británia prešla na desatinný systém práve v tom roku vo februári a ja som mala ísť do sprievodu ako chodiaca päťdesiatpencovka. Úprimne som verila, že sprievod sa stane našou priepustkou do miestnej komunity, jednak pre mamín geniálne aktuálny nápad, jednak pre jednoduchý a nevyzývavý kostým.

Keď som to povedala, sestra váhavo prikývla, načo sa mama ponúkla, že pre sestru urobí masku s názvom *Novela zákona o rozvode* – aj novela bola prijatá iba nedávno, takže aj táto maska bude super aktuálna (a vlastnoručne zhotovená).

„Ako by mala vyzeráť tá Rozvodová novela?“ spýtala som sa v obave, že tromfne moju Desatinnú sústavu.

Mama po krátkom zamyslení povedala: „Jednoduché šaty z kalika, hore zopnuté špendlíkmi, na trupe vyšité zaľúbené slovíčka, okolo pásu červená šerpa... no sukňa bude na franforce a z výšiviek budú visieť nitky...“

„A k tomu strapaté vlasy a okolo očí roztečená maskara,“ dodala som.

„Ďakujem, neprosím,“ skočila mi do reči sestra.

Jackino chcel ísť do sprievodu, no masku rozvodového zákona nekompromisne odmietol aj on. Mama, ktorá dostala akútny záchvat tvorivosti, mu namiesto novely začala vyrábať masku Johna Lennona.

Svitol deň sprievodu. S Jackom sme sa navliekli do kostýmov a ruka v ruke sme odkráčali k vikárovej záhrade za kostolom. Naša takmer susedka pani Longladyová bola členkou poroty a s mikrofónom v ruke vítala účastníkov a ich matky. V úlohe šéfky vyzerala impozantne – vysoká, dôležitá, presne ako jej meno. A v jednom kuse opakovala výraz „natrikrát“, zrejme aj to bolo dôležité. Ešte som nepočula nikoho, kto by to slovo používal, a rozhodla som sa, že odteraz bude moje obľúbené.

„Každý účastník bude hodnotený natrikrát,“ oznámila dunivým mikrofonickým hlasom. „Prejde sa pred porotou, potom postojí a na záver pristúpi bližšie kvôli detailnejšiemu posúdeniu kostýmu. Až potom porota rozhodne, kto dostane cenu.“

Bola som v skupinke detí pod dvanásť, predviesť sme sa mali ako prví. Zhrčeli sme sa pod veľkým orechom, potom prišla nejaká pomocníčka, zoradila nás do husieho pochodu, aby si nás porota mohla prehliadnúť (natrikrát). Ocitla som sa kdesi uprostred. Po mojej ľavej ruke stálo dievča s plyšovou ovečkou pod pazuchou – znázorňovalo hrdinku škôlkarskej básničky o Bo-Peep a jej stratenej ovečke, sprava som mala chlapca v plavkách obkrútených kusom látky. Asi Mauglí, domyslela som si. Chcela som s deckami nadviazať reč, no len

čo som otvorila ústa, všetci sa odvrátili. Niektorí sa uškŕňali. „Za čo si sa obliekla?“ opýtal sa ktosi a ďalší povedal: „Za šesták!“ a celý rad sa rozosmial.

Potom prišla porota – pani Longladyová, pani Worthová (hračkárstvo a železiarstvo) a pani Frinková (poľovnícke potreby), natrikrát si obzreli Bo-Peep a opýtali sa, či jej s kostýmom pomáhala mama a či stratila ovečku. Okolo mňa prešli, akoby som bola vzduch. Pohľad ani jediný, nieto natrikrát.

Neusmiali sa, nepochválili ma za skvelý nápad. Neopýtali sa, či som si masku urobila sama. Nikto sa neunúval pozrieť na moje dreváky, ktoré sme oblepili plastovými mincami, hoci som vystrkovala nohy, aby si ich všimli. Dôvody boli hneď dva – a) bola som z rodiny, v ktorej chýbal muž, b) nový desatinný systém nenávideli a brali ho ako hlúpu, nepotrebnú a nevítanú novinku, ktorú im nanútil Londýn. Muselo sa zakrúhľovať a pani Worthová tvrdila, že obchodníci na tom prerábajú, no pani Longladyová mala zasa pocit, že skrátka prichádzajú gazdinky. A ja som tam pred nimi stála ako zosobnenie nenávidenej zmeny, vyzdobená blýskavým alobalom.

Ušiel sa mi iba letný omrk, znechutená grimasa a vzápätí už mierili k Mauglímu. Pani Worthová si myslela, že to má byť istý americký plavec menom Mike a zalamentovala, že Británii sa na Olympijských hrách 1968 neušla ani jedna medaila. Mauglí vysvetlil, že je Mauglí, porotkyne si ho s neskrývaným nadšením obzreli natrikrát, vyhlásili, že *Knihu džunglí* zbožňujú, a išli ďalej.

Prvú cenu vyhrala Morská panna v bikinovej podprsenke. Mala vypchatý chvost, z ktorého jej ako koncová plutva vy-

čnievali chodidlá, a podprsenku z dvoch popolníkov z vrúbkovaného plastu, aké sa vykladajú pred reštaurácie s rýchlym občerstvením a nikdy sa nedajú úplne dočista vymyť. Napriek tomu vyhrala, hoci aktuálnosť jej kostýmu mi fakt unikala. No porotkyniam sa zapáčila podrpda z popolníkov a nápadité využitie kolieskového kresla požičaného z domova dôchodcov.

O chvíľu sa na pódiu zoradili najmladší žiaci, lebo porota múdro usúdila, že obecenstvo túži vidieť svojich drobčiekov v maskách. Náš Jackino bol napokon za egyptského kráľa Farouka – čo nebola až taká aktuálna maska ako moja desatinná sústava, keďže Farouk stratil moc už pred dvadsiatimi rokmi a ušiel do exilu, no brat raz dostal od nášho scestovaného otca fez. A keď mama zbadala fez, upustila od plánovaného Johna Lennona v okrúhlych okuliaroch v drôtenom ráme a rozhodla sa pre síce známeho, no už starého, možno dokonca mŕtveho egyptského kráľa. Jack, pravdaže, súhlasil. Kto by netúžil byť kráľom, nie?

Jackinovi sa posudzovanie natrikrát nepozdávalo, najmä tá posledná časť zblízka, a tolko cúval pred porotou, až spadol z pódia a fez sa mu odkotúľal. A hoci nič nevyhral, porota ho neignorovala tak okato ako mňa, najmä po tom, ako capol. Páčili sa im jeho vykrútené fúziky aj exotická pokrývka hlavy (ten fez fascinoval každého). Navyše bol maličký a chlapec, logicky sa mu dostalo viac náklonnosti. Dokonca ho vytiahli dopredu s inou Bo-Peep a so Svrčkom Fííha (oba kostýmy pochádzali z požičovne v Leicesteri) a chvíľu sa zdalo, že víťaznú stužku získa Jack, ktorý s vyčnievajúcim bruchom z vankúša a fezom nakrivo vyzeral na zjedenie. Už-už naňho porotkyne ukázali, no pani Longladyová sa ho v poslednej

sekunde opýtala: „Si jordánsky kráľ Hussein?“, Jack pokrútil hlavou a obecenstvo sa rozosmialo. „Prezradiš nám, kto si?“ vyzvala ho pani Longladyová. Jack sa zakoktal a zaktiváril sa zúfalo. Vrhla som sa vo svojich krepových šatách dopredu a vysvetlila, že je nebohý egyptský kráľ Farouk, na čo sa opäť všetci rozosmiali.

Potom porotkyne vyhnali Jacka do zadného radu a stužku za tretie miesto získala namiesto neho Lady Godiva. Porotu na nej uchvátil (výraz pani Longladyovej) živý poník a trikot telovej farby. To ma roztrpčilo ešte väčšmi, pretože my sme svoje poníky do maškarného sprievodu nezapojili schválne, aby to nevyzeralo, že sa chceme vyvyšovať.

Možno by sa všetko zmenilo, keby Jack tú žltú stužku získal. Možno by sme sa na obyvateľov Flatstonu začali dívať inak, ale nevyhral ju a náš názor na dedinu zostal taký ako predtým. A keď sme sa sklúčene dovliekli domov, vyšla som na poschodie a zadívala sa do zrkadla. Bolo mi hrozne, cítila som sa odvrhnutá a pokorená. Neprežívala som to dramaticky, neposkákala som po svojom kostýme ani som ho neroztrhala na márne kúsky. Na svoj vek som bola vyspelá: urobila som nám čaj a povedala, že porotkyne sú hnusné harpye. Jackino prikývol.

Mama bola trpkó sklamaná. Vravím *trpkó*, pretože sa to hodí k slovu sklamanie, no v skutočnosti bola sklamaná len trocha, skôr bola strašne našťvaná. Áno, tie porotkyne sa zachovali ako obyčajné suky, dala mi za pravdu. Dotklo sa jej, že úplne odignorovali moju desatinnú masku, hoci bola zo všetkých najaktuálnejšia.

Moja sestra povedala, že sme idioti, vraj sme tam vôbec nemali chodiť. Obaja sme vyzerali trápne a ona sa za nás

musela hanbiť. A v tej chvíli som k nej pocítila nával nehy-
núcej lásky. Vedela som, že mi nikdy nebude klamať, čo bolo
nesmierne upokojujúce, a jej štiplavá poznámka mi vyna-
hradila všetky príkoria.

Hra o maškarnej súťaži bola najmenej zábavná zo všetkých,
čo mama napísala.

POROTKYŇA: *Čo znázorňuje tvoja maska?*

ADELE: *Som dedina.*

POROTKYŇA: *Ale vyzeráš ako sudca najvyššieho súdu.*

ADELE: *To je moja interpretácia dediny.*

POROTKYŇA: *Kostým je zhotovený vlastnoručne?*

ADELE: *Áno, iba parochňu som si požičala.*

POROTKYŇA: *Hlavne ju nezabudni včas vrátiť.*

Celá tá maškaráda bola zbytočná, nikam nás nedostala. S dedinou sme sa nezbližili, a tak sme sa rozhodli pre návrat k pôvodnému plánu. Práve sme so sestrou rozoberali zoznam mužov – porovnávali sme plusy šoféra Bernarda a pána Oliphanta (typ nóbl farmára, čo ani nebol skutočný farmár) a špekulovali, koho ešte zaradiť medzi kandidátov, keď do kuchyne vplávala naša mama v karamelových šatách takmer trojuholníkového tvaru, ktoré jej dolným cípom siahali ku kolienám. Dala si k nim metalický opasok a biele sandále, takže vyzerala ako portugalský puding v dvoch odtieňoch hnedej na bielom tanieriku. Opýtali sme sa, kam sa chystá. Povedala, že k doktorovi Kaufmannovi po recept na pilulky, po ktorých sa bude cítiť lepšie, a odkračala tak rýchlo, ako jej úzke šaty dovolili.